

STIKMYG

Der findes her i landet op mod 30 arter af myg, som kan stikke mennesker. Deres levevis er i mange henseender så forskellig, at det kan være praktisk at dele dem op i nogle grupper: skovmyg, strandengmyg, husmyg og malariamyg. Disse grupper skal kort omtales hver for sig i det følgende.

Skovmyg

Gruppen skovmyg udgøres af nogle arter af samme slægt (*Aedes*). Tilsammen er de ansvarlige for langt den største del af den gene, der forvoldes af myg i Danmark. Alle stikmyg lever som larver og pupper i vand. Fælles for skovmyggene er, at de kommer fra mindre vandsamlinger i skove og moser, typisk pytter og grøfter, som kun er fyldt med vand en del af året. De har som regel kun en enkelt generation om året.

Foto: SSL

Myggelarven med sit ånderør i vandoverfladen

Larverne bliver op til 1 cm lange og ser meget karakteristiske ud. De hænger i en skrå stilling ned fra vandoverfladen med et ånderør stukket op, men forstyres de, slipper de overfladen og svømmer nedad med hurtige, vrikende bevægelser.

Larverne lever af mikroskopiske planter, bakterier, alger eller svampe, som de børster sammen med munddelene. De vokser op om foråret; og hvor længe de er om det, afhænger af temperaturen. Ofte varer det en måneds tid. Så skifter de hud og bliver til

pupper, der ligeledes er meget karakteristiske. De ånder også i vandoverfladen og tilbringer størstedelen af deres tid hængende her. De er dog meget bevægelige, og ved forstyrrelser søger de ned i vandet ved hurtige slag med kroppen. Efter en uges tid revner puppens hud i ryggen, mens den ligger i overfladen, og den voksne myg kryber ud. Den søger ind i vegetationen omkring pytten og sidder her ret passiv de første dage.

Hunmyggene skal nu have et måltid blod, inden de kan lægge æg, og efter at de har parret sig, begynder deres søgen efter dyr eller mennesker. Dette foregår især omkring solnedgang eller i de tidlige morgentimer, når luften er mest stille og fugtig. På steder med læ og skygge kan myggene være særdeles aggressive også om dagen, når de jages op ved menneskers ankomst. Ellers tilbringer de mest dagtimerne hvilende i tæt, lav vegetation.

Foto: SSL

Hunmyggen skal have blod, inden den kan lægge æg

Når en hunmyg har haft lejlighed til at stikke og fylde sig med blod, udvikler dens æg sig. Der kan være op til et par hundrede stykker, og de lægges på et sted, hvor der om foråret var en pyt, men hvor der nu - hen på sommeren er en lavning med fugtig jord, tæt vegetation eller nedfaldne blade. De bliver liggende vinteren over og klækker først næste forår, når lavningen igen er vandfyldt. Selv om æggene skulle komme under vand allerede om efteråret, klækker de som oftest ikke. De er i en hviletilstand, som først afbrydes, når de har gennemgået vinterkulden. I særligt tørre forår kan det ske, at en del af de ventende æg ikke kommer under vand, eller at pytterne tørrer ud, før larverne er fuldt udviklede. Det giver et år med få myg, men mange af æggene overlever og er klar året efter.

I løbet af sommeren dør skovmyggene; det er kun Stikmyg – juli 2004 side 1 af 3

æggen, der overvintrer. Stikkeaktiviteten plejer at begynde sidst i maj og kulminerer i juni for derefter at aftage og ophøre med august.

Strandengsmyg

Ved siden af skovmyggene har vi strandengsmyggene, en gruppe på 4-5 arter af den samme slægt (*Aedes*) som bidrager betragteligt til myggeplagen. De afviger i levevis fra skovmyggene ved, at deres larver trives i det mere eller mindre brakke vand, der står i pytter på strandenge og i bunden af rørsumpe langs fjordkyster. De kan også have flere generationer i løbet af et år, således at larver forekommer ikke blot om foråret, men også senere, hvis vanddækningen tillader det. De voksne myg gør sig således bemærkede til langt hen på efteråret. De voksne strandengsmyg er langt mere tilbøjelige til at sprede sig fra deres udklækningssteder end skovmyggene. De kan træffes op til 10 km borte. Et par af arterne behøver ikke brakvand for at trives, men kan også udklækkes på enge længere inde i landet.

Husmyg

Myggene i denne gruppe adskiller sig fra de hidtil nævnte derved, at de voksne myg ikke dør ud om efteråret, men søger ind i huse for at overvintrer. Til overvintringen foretrækker de uforstyrrede, kølige og fugtige rum; typisk sidder de under loftet i kældre og udhuse. Husmyggene udvikler flere generationer i løbet af sommeren, og larver kan findes i næsten al slags vand, ofte i kunstige beholdere som vand-ingstrug eller bassiner og gerne i forurenede vand. Æggene lægges direkte på vandet i små bådformede klumper. Til gruppen hører to almindelige arter:

Foto: SSL

Husmyg på en kældervæg

Den store husmyg (*Culiseta annulata*) er en stor, grå myg med hvide ringe på benene. Hvis hunmyggene af denne art forstyrres på deres tilholdssteder om vinteren, vil de ofte forsøge at suge blod. Fænomenet myggestik om vinteren skyldes næsten altid den store husmyg.

Den lille husmyg (*Culex pipiens*), en lille, brunlig

myg, plejer ikke at stikke mennesker, men skal nævnes, fordi den ofte fejlagtigt sættes i forbindelse med myggeplage. Den kan træffes overvintrende i store mængder i fugtige kældre. Larverne af den lille husmyg kan leve i de mest forskellige former for vand, undertiden også de samme steder som larverne af skovmyg og strandengsmyg. En særlig talrig optræden her kan give ubegrundet frygt for myggeplage, og det er da praktisk at kunne kende disse larver fra hinanden. Dette er også med lidt øvelse muligt med det blotte øje, idet husmyggelarverne har et længere og slankere ånderør.

Malariamyg

Af malariamyg (*Anopheles*) har vi nogle få arter her i landet, men de overfører ikke længere malaria hos os, og som årsag til myggestik spiller de en ganske ringe rolle. Derfor er særlige forholdsregler mod dem ikke aktuelle.

Andre slags myg

Der findes en mængde myg, som ikke har noget med de stikkende myg at gøre, men som ved deres optræden alligevel giver anledning til ubegrundet frygt for myggestik. De fleste af de myg, man kan se stå i dansende sværme over buske eller træer, hører ikke til stikmyggene, og hvis de gør det, drejer det sig om hannerne, som er harmløse, da de lever af blomsternektar.

Bekæmpelse

Brug af sprøjtemidler til bekæmpelse af myggelarver eller voksne myg i det fri er ikke hensigtsmæssig, og i Danmark findes der ikke midler, som er godkendt til dette formål.

Lokal dræning eller opfyldning af pytter eller mere omfattende afvanding vil i nogle tilfælde nedsætte eller måske helt afhjælpe myggeplage, men man må gøre sig klart, at sådanne indgreb vil medføre store ændringer i plante- og dyrelivet på stedet.

I stedet må man forsøge at beskytte sig mod myggene med andre foranstaltninger. Husmyg og andre myg, som trænger ind i soveværelser og lignende steder, kan bekæmpes med et insektmiddel beregnet til brug mod flyvende insekter. Net, tyl eller andet passende stof for vinduerne kan bruges til at forhindre, at de kommer indenfor.

Indendørs kan rygetabletter eller myggespiraler yde god beskyttelse. De anbringes på en speciel elektrisk varmeplade og afgiver i adskillige timer en insektgift til luften. Herved dræbes tilstedeværende myg, og andre afskrækkes fra at søge ind, f.eks. gennem vinduer på klem. I telte, på terrasser med læ og lignende steder kan disse rygemidler også anvendes. Det er va-

rierende, hvad der findes på det danske marked af disse produkter.

Myggemidler

Afskrækkende midler mod myg kan fås på apoteker og andre steder. Der findes i Danmark flere typer af godkendte myggemidler med forskellige aktive stoffer i forskellige formuleringer: creme, balsam, stift og spray. Det er ikke muligt at anbefale ét myggemiddel frem for et andet, da det er meget forskelligt fra person til person, hvordan og hvor meget vi tiltrækker myggene. Et myggemiddel kan således være tilfredsstillende for nogle, mens et andet produkt vil være bedre for andre.

Omhyggeligt anvendt kan de danske myggemidler holde myggene væk fra 2 til 4 timer efter en enkelt behandling.

I udlandet indeholder de mest anvendte afskrækkende midler diethyltoluamid (deet), som ikke længere er registreret i Danmark. Omhyggeligt anvendt kan de bedste af disse holde myggene væk i mere end 4 timer. Midlerne bør ikke anvendes til børn under tre år. De kan give hudirritation hos nogle mennesker og kan skade visse kunststoffer.